

Ennek a számnak az ára 30 fillér.

Negyvenhetedik évfolyam.

8. szám.

Debrecen, 1927 február 19.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Pestalozzi.

E hó 17-én múlt el száz éve annak, hogy a néptanítók atyja, az igazi népiskola megteremtője, az árvák, a szegények rajongó párfogója, a kiváló szociálpedagógus: Pestalozzi Henrik, az élők sorából eltávozott. Élete telve volt megpróbáltatásokkal, szenvedésekkel, de nem nélkülözötte teljesen az örömet sem, különösen ott, ahol a szükségben vergődő emberiség megmentéséről volt szó. Élete mint valami változatos film pereg le előttünk: A zürichi diákélet, a rosszul sikerült gazdálkodás Neuhoftban, sikertelen kísérlet az árvaház fölállításában, segéd-tanítóskodás Burgdorfban 53 éves korában, a stanzai vállalat, a münchenbuchseei és ifferteni nevelőintézet, az árvaház meglátogatása Beugenben, a halál 81 éves korában Bauggban. Úttörő munkájában Lénárt és Gertrud irányregényében nemcsak a svájci, hanem a magyar parasztfalvak alakjai is megelevenednek előttünk, akiket szerinte s ma már mindnyájunk szerint egyedül a nevelés képes emberhez méltó életre vezetni. Pestalozzi életének legfontosabb korszaka abba az időbe esik, amidőn a francia zsarnokság a szabadság nevében lábbal tiporta le egész Európa szabadságát. Az elnyomatás eme korszaka a szellemi erők kifejlődésének új lendületet adott s a szerencsétlen porosz király, III. Frigyes, joggal elmondhatta: „Azt, amit fizikailag elvesztettünk, szellemi erőkkel kell pótolnunk!” Ez a kor hasonlított a mi mai szerencsétlen korunkhoz.

Ma, halálának száz éves évfordulóján, azt a kérdést kell föltennünk: Miben állott az igazi nagysága? Van-e jelentősége még korunkban? Nagysága nem készülségében, nem széleskörű tudásában állott, amellyel megelőzte volna korát. Sok kortársa felülmulta őt ebben. Elmondja magáról, hogy se tudománya, se ügyessége nincsen s évek óta semmiféle könyvet nem olvasott. Nem volt nála meg a világi bölcsesség, a kormányzás adománya, a szervezési képesség, amivel Francke és kortársa, Fellenberg kitűntek. Csaknem minden vállalatát hajótörést szenvedett. Barátai szemére vetették, hogy semmit

sem tud rendesen befejezni. Nem találjuk meg nála a tanítói kiválóságot, művészetet, ügyességet, mint munkatársánál, Schmidnél és később a nagy pedagógusoknál: Herbartnál és Disterwégnél. Nagysága a szeretetben, a szenvedő emberiség iránt érzett mély részvételben állott, amely arra ösztönözte őt, hogy a nyomorultakon segítsen. A segítség vágya úgyszólván emberfeletlinek tűnik fel nála. Ezért mindent képes volt áldozni: családi boldogságot, az életnek minden szépségét, pénzt, vagyont, tekintélyt. Ebből a mély szeretetből fakadt elragadó ékesszólása, amellyel ügyét előadja. A szeretet nemcsak ékesszólóvá tette őt, hanem látnokká is. Mély bepillantást tud vetni úgy az emberi nemzetre, mint a gyermeki lélek fejlődésébe. — Nem csupán a szükség és a nyomorúság okait látja meg, hanem a segítség eszközeit is. Gondolataiban éppenúgy feltárnak az emberi rendeltetés céljai, mint az azokhoz vezető utak. Így vált a látnok az emberiség vezérévé.

Pestalozzi jelentőségét nem vesztette el korunkban sem. Amit ő a pedagogiában megteremtett, nemcsak megállja korunkban is a helyét, hanem további fejlődésre is képes. Megteremti az igazi népiskolát. Eltávolítja a gyermeknevelésben a természetellenességet s abban a véleményben van, hogy miképpen a gyermek életének öt első évében a természettől tanul, úgy további oktatása is a szemlélet segítségével hívása által természetes legyen. Szerinte az iskolák ne írásra, olvasásra, számolásra oktatók legyenek, hanem az emberiség nevelőintézetei, melyekben a gyermekek tisztafejű, ügyeskező, nemes szívű és erős akaratú emberekké neveltessenek. Pestalozzi érdeme, hogy minden oktatás kiinduló pontjául a szemléletet tekintette, melynek segítségével a világos fogalmakig jutunk. Pestalozzi a nevelés természetes helyét a családban látja. A családi nevelés mintaképe az iskolai nevelésnek is. Előtte a legelső s legjobb nevelő az anya volt, kinek dicséretében nem fárad el sohasem. Az anya kezébe teszi le a vallási és erkölcsi nevelést, mert csak az anya és a gyermek közötti viszonynál fogva fej-

lódhatnak ki a szere'et, a bizalom, a hála, az engedelmisség érzelmei, amelyeken alapulnak Isten, mennyei Atyánk iránt való hasonló érzelmek. Sokra becsülték a szellemi képzést, az agy kiművelését, a technikai képzést, a kéz ügyesítést. De legfőbb nála a valláserkölcsei képzés, a szív kiművelése, amely nélkül amazoknak nincsen érékük. A vallás magában véve — mondja hatyúdalában — sem kereskedőt, sem iparost, sem művészt nem nevel. De befejezi, amit nem ad, megszenteli, amit nem teremt, megáldja, amit nem tanít.

Pestalozzi lángesze megérintette a magyar pedagogiát, közelebből a debreceni Kollégiumot is. Az egyházkerület 1815-ben kimondja, hogy a később oly nagyhirű tanár, Péczely József, „még azon év őszéig kinmaradjon és Heidelbergában a Pestalozzi institutumát megnézze és ki tanulja”. Az 1816. évi, Álmosdon tartott egyházkerületi közgyűlés által már „jönnek itélődött, hogy a Pestalozzi methodusa szerint arimeika készitődjék”. Majd 1817-ben egy pedagogiai tanszék felállítását határozta el a kerület, amelyre — fájdalom — nem nyerve meg Pestalozzi magyar tanítványát: Várad Szabó Jánost, aki 1810-ben tíz hónapig időzött Hertenben. Végre 1824-ben Zákány József nagyvárad tanárt választotta meg a pedagogiai tanszékre, ami által megvetették alapját a debreceni református tanítóképző-institutumnak, melynek létrejöttét Pestalozzi pedagogiai munkálkodása indította meg.

Pestalozzi nem egy népé, a német népé, de harcossá minden nemzetenek, mely a nevelés ügyét a humanizmus magasztos alapján akarja felépíteni. A nevelésnek oly széles kereteit jelölte meg, hogy azokat halála után száz év alatt sem tudták kitölteni a pedagógusok. Nevelési rendszere nem a képzeteken alapul, mint a Herbarté, nem is az akaraton, mint a Sallwürbé vagy a Natorpé, hanem a szereteten, az emberségen, ami aztán pedagogiájának általános, egyetemes jellegét kölcsönöz. Merülheinek fel újabb pedagógus-zsenik, haladhat a neveléstudomány előre óriási lépésekkel s módszereivel csodálatba ejtheti a világot. — Pestalozzi emléke nem homályosul el, neve lángbetűkkel van bevésve a művelődéstörténelembe. Mint a pedagogia vértanúja, élő emlékeztető jel gyanánt áll még századokig a népnevelő munkások előtt. Ritka ember hagyott hátra még olyan becses örökséget, mint ő. Ez az örökség két szóba foglalható össze: felvilágosodottság és valláosság. Jelszavából a názáreti Jézus beszél felénk: *Mindent másokért, semmit magunkért!*

Dr. Veress István.

Tárca

Pestalozzi

halálának száz éves fordulóján.

Amikor elhagyták a jóbarátok
S kikacagták a hóbortos zsenit:
Magára vette ölven árva gondját
S velök együtt törölte könnyeit.

Ölébe vette s dajkálgatta őket.
Míg őt magát emészti kór, a láz,
De nem rendült meg bizó, nagy hitében
S övé lett a legelső árvaház.

Lágy szíve volt, szegényen könyörülő,
Nem nézte, hogy kinek, csak adta azt,
Mint az ég harmatja, mely locsolja
Egyképpen a virágot és a gazt.

Rájuk költötte minden földi kincsét.
S mikor már semmije sem volt neki:
Lelkének lángját osztja szét közöttük
S e láng a fényét most reánk veti.

Szerette, mert szívéhez nőtt, a népet.
Melléje áll, a lábát megveti
S belékiáltja a világ fülébe:
Emeljük égbe! iskolát neki!

Oh, mert eladdig senki sem törődött
A néppel, éldegélt gyáván, bután,
De jött az új kor, új iskolamester
S milyen nagy lett a nép is azután!

Humanitás! Lehet-e cél ma szentebb?
Egész világot hódít rendszere!
S a fizetése? El sovány kenyéren,
Szegényen, mint a templom egere.

Mert a tanító akkor is szegény volt,
— A nemzeti napszámosa ő ma is —
Pedig munkája szent, mert eljövendő
Időknek tündérhajnalába visz.

Száz éve nyugszik Pestalozzi mester
A bruggi sírban, Svájcnak hű fia
S nevére mégis forrón átmelegszik
Ma a világ s a Pedagogia.

A tudományok oszlopcsarnokában
S mestergerendás iskolán belül
Ma emlékére gyűjtanak világot
S az ő neve ragyog ma legelül.

Magyar tanító, te is fűzz egy ágat
Koszorújához: lelked lombjait;
Tanító-ösöd ő volt s nyomdokában
Haladj serényen és megtart a hit.

Baja Mthály.

Egyházkerületünk és a Theologiai Szemle.

A „Kálvinista Szemle“ f. évi 3. számában a következő szerkesztői üzenet jelent meg:

„Előfizető D. Hogy a modern theologia előfutárai most a darwinizmusról szeretnének „disputálni“, azt tudjuk. Meg is felelünk rá, mert ez a programmunk. Hogy azonban mi jogon lehetett egy olyan folyóiratot, amely nem is meri és akarja magát reformátusnak nevezni, egy egész egyházkerület gyülekezeteire rákényszeríteni, ez elvi szempontból rejtély marad előttünk, bár a többi szempontokat úgyis tudjuk. Hiszen ily alapon mi is követelhetnők pl. Raffay Sándortól és Kapi Bélától, hogy kötelezzék a gyülekezeteiket a Kálvinista Szemlére való előfizetésre, mert elvég.e. amit mi hirdetünk, az is protestantizmus, bár tényleg nem egészen lutheránus theologia. Szerintünk egyébként ily rendelkezések végrehajtására, amelyek ellentétben állnak a hitvallások szellemével, sem a gyülekezeteket, sem a papságot kényszeríteni nem lehet. Már pedig ellenkezik a hitvallások szellemével az, ha oly szellemi termékeket kötelesek a gyülekezetek járattani, amelyek nem kimondottan református, hanem csak általános „protestáns“ érdekeket szolgálnak. Mert a modern protestantizmus 90%-ban antikálvinista jellegű s így a gyülekezet s papság lelki életére a református szellem ápolása szempontjából csak káros hatással lehet“.

Sem a tiszántúli egyházkerület méltóságával, sem lapunknak szokásával és ízlésével nem tartottuk egészen összeférőnek, hogy egy ilyen formában és ilyen beállításban megjelent támadásra azonnal reflektáljunk. Annál kevésbé, mert a szerkesztői üzenet második mondata alapján okunk volt azt hinni, hogy a Kálvinista Szemle kötelességének tartja e súlyos kijelentéseit mihamar részletes indokolással, a Theologiai Szemle református hitvallásellenes voltának pontról-pontra való kifejtésével is alátámasztani.

Mínt hogy azonban ezt négy hete hiába várjuk, kénytelenek vagyunk, minden félreértés eltávolítása végett, nagyon a kedvünk ellenére ugyan, de lelkiismeretünk szoros parancsára, megjegyezni a fentiekre a következőket:

A legszélsőbb határig elismerjük a Kálvinista Szemlének azt az egyéni jogát, hogy egy folyóiratot, amely ellen *hitvallási szempontból* a legnagyobb magyar református egyházkerület közgyűlésén egyetlen szó aggály nem emeltetett (holott *egyéb* tekintetben sok és erős aggály hangzott el a kötelező megrendelés ellen, mint az a már nyomtatásban is megjelent jegyzőkönyvből meglátható) — a maga részéről hitvallásellenesnek bélyegezzon. De — nem szenzációéhes világi boulevard-lapról és revolver-

ujságáról, hanem komoly egyházi organumról lévén szó — *elsősorban a saját érdekében* nem vagyunk hajlandók elismerni azt a jogát, hogy ezt csak állítsa és ne bizonyítsa, illetőleg a bizonyításával heteket késlekedjék. A Kálvinista Szemlének szabad i élni elevenek és holtak felett, de egy egész egyházkerület felelős vezetőségét és közgyűlését *így* állítani pellengérré, még öneki sem, és még a saját olvasótáborára előtt sem szabad.

Méltóztassék tehát a Kálvinista Szemlének a szerkesztői üzenetben foglalt állításai bizonyításával most már haladéktalanul előállani. Méltóztassék pontról-pontra kimutatni, melyek azok a cikkei a Theologiai Szemle eddig megjelent számainak, amelyek, református íróktól származván, a református hitvallás egészével, vagy részeivel ellenkezésben állanak — vagy, amelyek, evangélikus íróktól származván, a református hitvallási álláspontot közvetlenül vagy közvetve támadják, bántják, sértik. — Méltóztassék továbbá részletesen megindokolni, hogy a protestáns theologiai tudománynak *pozitív hitű* református és evangélikus theológusok által *karöltve* művelése, illetőleg az ilyen theologiai munkásságnak a református egyház általi hivatalos támogatása mennyiben „ellenkezik a református hitvallások szellemével“ — és hogy ebbeli véleményét és ítéletét ki méltóztatik-e terjeszteni pl. a Kálvin és a Melancthon barátságára és munkaközösségére, vagy pl. a mai Biblia-szövegünknek református és evangélikus tudósok együttes munkájával végrehajtott revíziójára is? Méltóztassék végül, a gyülekezetekre való „rákényszerítést“ illetőleg, félreérthetetlenül nyilatkozni arra nézve is, hogy pl. az Egvetemes Konvent részéről hasonlóan hitvallásellenes eljárásnak méltóztatik-e tartani a parókialis könyvtár összes köteteinek — különösképen a Wurga-, Horváth- és Wurga Zsigmond-féle köteteknek — az összes magyar református gyülekezetekre „rákényszerítését“ — és ha igen, akkor miért nem e legfőbb egyházi testületünk rossz példaadásánál méltóztatik kezdeni a purifikáló munkát?

Csak a mindezen pontokra való komoly, részletes, tárgyilagos és nem szerkesztői üzenetben elhelyezendő megfelelés után lesz úgy az egyházkerület, mint a Theologiai Szemle abban a helyzetben, hogy a súlyos vádra érdemben nyilatkozhatassék.

Még csak annyit, hogy e megjegyzéseket alólíróit egyfelől mint a Debreceni Protestáns Lap egyik szerkesztője, másfelől mint a Theologiai Szemle ügyének a legutóbbi egyházkerületi közgyűlésen referense és támogatója, elsősorban *a maga nevében* teszi ugyan, de minden oka megvan annak a föltételezésére, hogy e sorai a tiszántúli egyházkerület felelős vezetőségének és közgyűlésének véleményét és fölfogását is híven kifejezik.

Révész Imre.

Külföld

A **Courths—Mahler** regények kiadója eddig, a saját bevallása szerint, 6 millió ilyen kötetei helyezett el. Ez a selejtes, haszontalan irodalom (a még ennél is alábbalóval együtt) csak Magyarországon is és csak a református társadalomban is hány zsebből vette ki azt a pénzt, amely az értékes, komoly keresztyén irodalomra tizedrészben sem áll rendelkezésre!

A német nép az 1925-ik esztendőben 45 milliárdot (arany márkában!) adott ki szeszes italokra. Ebből az összegből 506,000 kertes és melléképülettel ellátott higiénikus családi munkaházat lehetett volna építeni és így a Németországban jelenleg hiányzó 600,000 lakás legnagyobb részét pótolni.

Az orosz szovjet a hivatalos munkaszüneti napok közé legújabbán az államiak mellé (Lenin halála napja, május 1, a bolsevista forradalom évfordulója stb.) fölvetve a keresztyén főünnepet 1—1 napját, sőt több Mária-ünnepet is. Ezeknek a hivatalos szünnapoknak a számát azonban megsokszorozza a kényszerű munkanélküliség, amely a szovjet-paradicsomban oly mértékben dül, hogy pl. az elmúlt gazdasági év folyamán csak a pétervári gyárakban 4.390,321-re ment a munkások által munkanélkül eltöltött kényszerült napok száma (az azelőtti év ilyen számának éppen a kétszeresére!). Az óriási Putilov-műveknél a munkanélküli napok száma eddig már akkora, mint hogyha két évig egyfolytában nem lettek volna üzemben.

Az amerikai protestáns egyházak „egyesített sáfársági bizottságának” (United Stewardship Council) most kezeinkhez jutott 1926. évi kimutatása szerint az egyházak tagjai által különböző egyházi célokra tett adományok évi és fejenkénti átlagösszege 21 dollár 62 cent volt, vagyis 123 pengő 23 fillér. A részletes kimutatás szerint ez a fejkvóta a különböző prebyterianus és reformed, tehát hozzánk, reformátusokhoz, legközelebb álló felekezeteknél 41—19 dollár között, a különböző baptistáknál 30—10 dollár között, a különböző methodistáknál 24—15 dollár között, a lutheránusoknál 21—16 dollár között váltakozott, az episkopálisoknál 34 dollár 27 cent volt. Köziudomású, hogy az amerikai egyházi élet a kötelező és jogilag is kikényszeríthető egyházi adózást nem ismeri, pusztán önkéntes adományokra van építve. — A magyar kálvinista ember pedig még ma is nagyon sokszor azt mondja: „Önként nem adok semmit, vessék ki adóba!” ri.

Irodalom

Bibliai Kézikönyv. A Sylvester-nyomda kiadásában megjelent Czeglédy Sándor Bibliai Kézikönyvének harmadik kötete: *Az Ó- és Újszövetségi kor története.* A könyv tartalmazza

Izrael népe történetét, Jézus és Pál apostol életét, Izrael népe és az újszövetségi kor történetével összefüggő világtörténeti eseményeket s a Bibliában előforduló személyek és események áttekinthető táblázatait. A kötet ára 2.40 pengő. Megrendelhető Tahitótfalun. — Ismertetésére visszatérünk.

„Kálvinista Világ”. E címen „Az Út” című folyóirat melléklete gyanánt havonta 16 oldalon szándékozik kiadni „Az Út” kiadóhivatala egy lapot egyházunk világi tagjai számára.

Egyházunk jelenlegi nehéz helyzetében egyik legsúlyosabb veszedelem, hogy egyházunk tagjai nincsenek kellőleg tájékozva azokról az értékekről, melyeket egyházunk és vele a kálvinizmus képvisel. Az a meggyőződésünk, hogy eljött az idő, amikor minden református keresztyén embernek össze kell fognia egyrészt azért, hogy az egyház megújulása és munkaképessége biztosíttassék, másrészt, hogy a református világnézet, mely egyedül tud választ adni korunk legsúlyosabb kérdéseire, diadalmaskodjék egyéni és társadalmi életünk minden terén. Ezért ez a lap azokhoz fog szólani, akik egyházunk tagjai közül érzik a felelősséget ennek az egyháznak a jövőjéért, munkájáért, diadaláért, s akik segíteni akarnak abban, hogy a jelen idők zürzavaros és tájékozatlan életformái között a kálvinizmus komoly, Isten akaratának szolgálatában álló, sziklaszilárd világnézetét életfelfogását érvényesíteni lehessen. Harcolni akarunk az egyházban egy belső megújulásért, mely kizárólag Isten céljai szolgálatába állítja az egyházat, a nemzeti életben öntudatos és határozott munkásságért, mely a nemzet életét belső értékekkel megerősítse, a társadalmi életben tiszta, a református keresztyén hit alapján álló álláspontok érvényesüléséért, tiszteletben tartva a felekezetek közötti jóviszonyt, de határozottan védelmezve egyházunk és hitünk érdekeit.

Lapunk tárgyalni fog világnézeti kérdéseket, felmutatva azokban a református keresztyén világnézet feltételeit, foglalkozni fogunk egyházunk napi kérdéseivel, figyelemmel kísérjük a kálvinizmus helyzetét és szerepét a világ egyházaiban, hozzá fogunk szólani kulturális, irodalmi, társadalmi kérdésekhez és eseményekhez, mind a kálvinizmus szempontjából. Hozzá akarunk járulni munkánkkal egy öntudatos egyház és egy hivatását ismerő nemzet nevelése által Isten országa építéséhez.

A lap előfizetési ára egy évre (12 szám) 120 (egyszázhusz) leu. Megrendelhető „Az Út” kiadóhivatalában Cluj—Kolozsvár. Református theologia. „Az Út” szerkesztői: Dr. Tavasz Sándor, Dr. Makkai Sándor, Dr. Imre Lajos.

A „Virágoskert” című református, evangéliumi alapon álló gyermeklap egyik legbiztosabb eszköze a helyes gyermeknevelésnek. Ez az országszerte közkedveltségnek örvendő gyermeklap megrendelhető a Sylvester-nyomdánál.

Halottaink

Vitéz Nagy Pál gyalogsági tábornokot, a vitézi szék helyettes főkapitányát, a honvédség főparancsnokát, aki a debreceni 3-as honvédek ezredese is volt, február 12-én temették el nagy katonai pompával Budapesten. Az egyházi szertartást dr. Ravasz László püspök végezte, a temetésen megjelent a Kormányzó úr is.

Végh Józsefné Szikszay Erzsébet. Végh József esperes hitvese, 54 éves korában meghalt. Nemes lélek szállt el a törekeny testből. A jó Isten vigasztalja a bánatos férjet és jó gyermekeket. Emlékét sokan őrzik kegyelettel.

Répai András. Répai Pál gyomai lelkész atyja, 84 éves korában Jászberényben meghalt. Nagy kort ért testvérünk pihenése legyen áldott.

Különfélék

Gróf Degenfeld József főgondnokunk egészsége immár teljesen helyreállt, a szanatóriumot, hol súlyos, de teljes sikerű operációt hajtottak végre rajta, már el is hagyta s a napokban hazajön Debrecenbe.

Gróf Bethlen István miniszterelnököt a budai református egyház gondnokává, a budapesti református egyház pedig presbiterévé választotta. A miniszterelnök mindakét egyházi tisztséget levélben írt örömteljes készséggel fogadta el.

A Magyar Protestáns Irodalmi Társaságnak Miskolcon, folyó hó 13-án tartott irodalmi estélyén dr. Révész Imre tartott előadást arról, hogy mit ér nekünk a mi protestantizmusunk. Az estély, melynek szónokai még dr. Révész Kálmán püspök, Karácsony Sándor tanár és Komáromi János, a kitűnő író voltak s mely ezenkívül még nagyon magas színvonalú művészi számokat is nyújtott, a kicsiny, de előkelő közönség soraiból 21-en léptek be újonnan a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság tagjai közé.

Harangavatás Balatonendrén. Az egyszerű magyar nép áldozatkész hitének megkapó példát mutatta meg Balatonendréd község, ahol a maroknyi református gyülekezet két szép új haranggal díszítette ódon templomát. Sok szegény földműves a mindennapi kenyerének felét adta oda, hogy megszólalhassanak a harangok. A bensőséges avatónnepen dr. Kováts J. István, dr. Halmi János és Kájel Endre teljesítették lelkészi szolgálatot.

Pestalozzi-ünnepélyt rendezett e hó 17-én a debreceni tanítóképző-intézet. Az emlékbeszédet a nagy pedagógusról dr. Veress István igazgató mondta s e nagyértékű megemlékezésen kívül volt szavaltat és ének. Dr. Veress értékes tanulmányát és Baja Mihály ez alkalomra írt költeményét lapunk mai száma hozza.

Dr. Antal Géza dunántúli püspök a holland kormánytól nyert megbízatással egy hónapi időre Hollandiába utazott.

Presbiteri konferencia. A pestkörnyéki gyülekezetek két napos presbiteri konferenciát rendeztek Pesterzsébeten, melyen mintegy 300 presbiter vett részt. A konferencia rendkívül mély nyomokat hagyott a jelenlevők lelkében. Az utóbbi évek egyik legreményteljesebb megmozdulásai közé számítható a pesterzsébeti presbiteri konferencia is.

„Barsy Judith-Nőegylet” címmel Szécsényben új református nőegyesület alakult. Célja a hitélet ápolása és fejlesztése, a szeretetmunkák felkarolása. Nevét az egyesület a szécsényi egyház XVI-ik századbéli papja, Zágorhidyi György feleségéről, Barsy Judithról nyerte.

Csökmő községben Cs. Nagy József presbiter 2 hold jóminőségű földet ajándékozott a református egyháznak. Vajha e szép példa másokat is lelkesítene!

Berettyóújfaluban a családi istentiszteletek ez évben is folynak. A lelkipásztor hetenként 3—4 családban tart istentiszteletet.

Szilády Áron-szobor Kiskunhalason. A kiskunhalasi képviselőtestület elhatározta, hogy a város alapításának 600 éves évfordulójával kapcsolatban, a nevezetes dátum megörökítésül, Halas város nagynevű református papjának és polgárának, Szilády Áronnak emlékére szobor-emelést tartja szükségesnek s erre a célra 2000 pengőt megszavaz. Egyszersmind megalakította azt a széleskörű bizottságot, melynek feladata lesz az anyagi eszközök előteremtése és a szobor felállításával kapcsolatos ügyek intézése.

A nagykőrösi református tanítóképzőben a növendékek számára vallásitanítási tanfolyamot létesítenek a tavasszal, amikor is a vallásitanítás nagyfontosságú kérdésével kapcsolatban lelkészek és tanítók tartanak előadásokat a növendékek részére.

Vezsenyben az egyháztanács az ősi kálvinista gyakorlat felújításaképpen kimondotta, hogy szombat napon és bűnbánati héten egyházi esküvő nem tartható.

Vallásos estély volt február 13-án az Ispoly-templomban. Bibliát olvasott és imádkozott Nagy Sándor, bibliát magyarázott Kántor József, szavalt Hegedüs Kálmán, felolvasott és imádkozott Kóréh Endre.

A Szülők iskolája február 15-én tartotta VI. előadását a városháza közgyűlési termében, igen szép számú közönség jelenlétében. Dr. Trocsányi Béla kollégiumi orvos: „Az iskola egészségügyi jelentősége” címmel tartott értékes előadást.

A Homokkerti Református Olvasóegylet közgyűlése népes gyűlés keretében folyt le. A gyűlésen résztvettek: dr. Erdős József és dr. Erdős Károly is. Megállapították a tagsági díj, megválasztották az új tisztkart. A gyűlés megnyitásánál és bezárásánál az egylet dalárdája működött közre.

Lelkésztestületi gyűlés volt február 7-én este az egyházi tanácstermében, melyen áhítatot tartott Fekete Gyula egyházkerületi belmissziói lelkész.

A **belügyminiszter** erélyes rendeletet adott ki a prostitúció és a káromkodás ellen. A rendelet ellen vétők 8—15 napi elzárással és 80 pengő pénzbírsággal büntetnek. Igazán itt volt az ideje, hogy a prostitúció terjedésének és a szennyes káromlásoknak a törvény is útját állja.

A **szép egyakarattal** meghívott Király János beiktatása január 30-án volt Zsarolyánban. — A beiktatást volt főnöke, Kézy Ignác fehérgyarmati lelkész, e.-m. tanácsbíró végezte, melyen átérzett, hatásos beszédben fejezvé ki egyrészt szomorúságát, hogy a 3 év alatt mindenben hívnék és talantumosnak megismert és így megszeretett munkatársától el kell válnia; másrészt örömet, hogy önálló munkakörbe jutni, egy gyülekezet élére állni látja őt. A beiktatott Ap. csel. XX. 24. alapján tartott beszéde arról tanúskodott, hogy Zsarolyán lelkes vezért, jó pásztort nyert benne és ha azzal az összetartással áll mellette továbbra is, amellyel papjává elhívta, a beiktatással megnyílt gyönyörű perspektíva sok hasznos és áldásos gyümölcsöt fog hozni a gyülekezetre. **Úgy legyen!**

Belmissziói-estély volt február hó 18-án a Kollégium dísztermében. — Előadást tartott Uray Sándor lelkipásztor.

A **Köntösgáti új iskola** felavatása lélekemelő ünnepség keretében ment végbe, febr. 13-án. Uray Sándor református lelkész tartott istentiszteletet, a növendékek közül szaváltak, dr. Csűrös Ferenc kulturtanácsnok pedig alkalmi beszédet tartott. A növendékek ének-száma után véget ért a kedves ünnepség. — Jellemző a köntösgáti viszonyokra, hogy a növendékek népességéhez képest három első osztályt kellett felállítani, eddig ezek a gyermekek hat kilométeres utat is megtettek, hogy az iskolába eljuthassanak. Adja az Isten, hogy

az új iskola Isten dicsőségét és hazánk javát szolgálja.

A **tiszaugi református egyházban** az elmúlt években 25 részben szegénysorsú — köztük egy róm. kath. vallású — nő előbb egy díszes úrasztali, később ugyanolyan szőszék és papi-szék-terítőt készítettek, körülbelül 3.000.000 korona értékben. Ez év január havában pedig Szénási István presbiter és neje Pápai Lidia az egyház csaknem használhatatlan orgonáját javíttatta ki, — pótolva a háború céljaira elrekvirált orgonasípokát is — önköltségen mintegy 4.500.000 kor. értékben Fittler Sándor perterzsébeti orgonakészítővel, ki munkadíjat alig számítván fel, elismerésre méltóan végezte munkáját. A háborús évek alatt elhanyagolt s megrongált templom és torony kijavítását szintén elhatározta a presbiterium, melyre a szükséges nagyobb összeget kölcsön útján fogják biztosítani, lehetőleg még ez év folyamán. Vajha a jó példa követésre találna mindenütt, ahol annak szüksége mutatkozik.

Templomlátogatás. Az Ispótlai-templom Debrecenben olyan nagy látogatásnak örvend, hogy ez ősi hajléknak a kibővítéséről tárgyalnak. A gazdasági bizottság elnökének kijelentése szerint lehetséges, hogy rövid időn belül karzatokkal fogják ellátni a templomot. A mostani látogatók száma oly nagy, hogy gondolatunk szerint még a karzatok felépítése után sem lesz a kibővítés megfelelő. Igazán itt lenne az idő, hogy lépések történjenek a bezárt Kistemplom ügyében is.

Törzskönyvvezetés a debreceni iskolakerületekről. 3—15 éves korig az összes Debrecenben lakó gyermekek, úgy a fiúk, mint a lányok, törzskönyvezve vannak az iskolai hatóságoknál. De törzskönyvezve vannak a 15—21 évesek is a kötelező testneveléssel kapcsolatban. Úgyhogy pontosan tudja ellenőrizni a hatóság, hogy melyik gyermek nem járt iskolába. — Így a múlt hónapban 287 volt az iskolai mulasztások száma, míg szeptemberben 662.

NEM REKLÁM, HANEM VALÓSÁG

TELEFON:
13-35.

35-52

hogy dús választékban gyönyörű szabású
férfi- és fiú ruhák olcsó árban a

TELEFON:
13-35.

MAGYAR RUHAIPAR

**DEBRECEN LEGNAGYOBB FÉRFI ÉS FIÚ RUHAÁRUHÁZÁBAN
PIAC-UTCA II. SZ. (közvetlen a Bika-szálló alatt) szerezhetők be.**

Hirdetés.

A debreceni református egyház pályázatot hirdet egy rendes fi- és egy rendes nőtanítói állásra. Fizetés, lakbér törvény szerint. Kötelesség egy, esetleg több osztály vezetése, a tiszántúli egyházkerület tanterve szerint. Pályázók okmányaikkal (oklevél, nem református képzőkben végzeteknél vallástani képesítő, keresztlevél, összes és esperesileg megerősített működési, kommun alatti magatartást igazoló, legújabb keletű orvosi bizonyítvány) felszerelt kérvényeiket **Molnár Ferenc** lelkész, iskolaszéki elnökhöz f. évi március hó 15-ig bezárólag nyújtásuk be. A megválasztott a debreceni református tanítók segély-egyletének kötelezett tagja. A fitanítóra a kántorok helyettesítése — azok akadályoztatása esetén —, a belmissziói munkában való részvétel mindkettőre kötelező. Menekültek, B) listások előnyben. Az egyház költözködési költségeit nem ad. Az okmányok visszaküldésére felbélyegzett és megcímezett boríték melléklendő. A választás csak a miniszteri jóváhagyás után emelkedik jogerőre. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó.

Takarékpénztári csekk számla 43.916.

A szerkesztésért és kiadásért felelős a lap tulajdonos:
Dr. KUN BÉLA.

FONCIÈRE ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ INTÉZET

DEBRECENI VEZÉRÜGYNÖKSÉGE

úgyis mint a TISZÁNTÚLI REF. EGYHÁZKERÜLET
HIVATALOSAN SZERZŐDÖTT biztosító intézete.

ELFOGAD:

tűz-, jég-, baleset-, szavatossági-, betörésses-, és szállítvány- és élet-biztosításokat a legelőnyösebb feltételek mellett.

>>

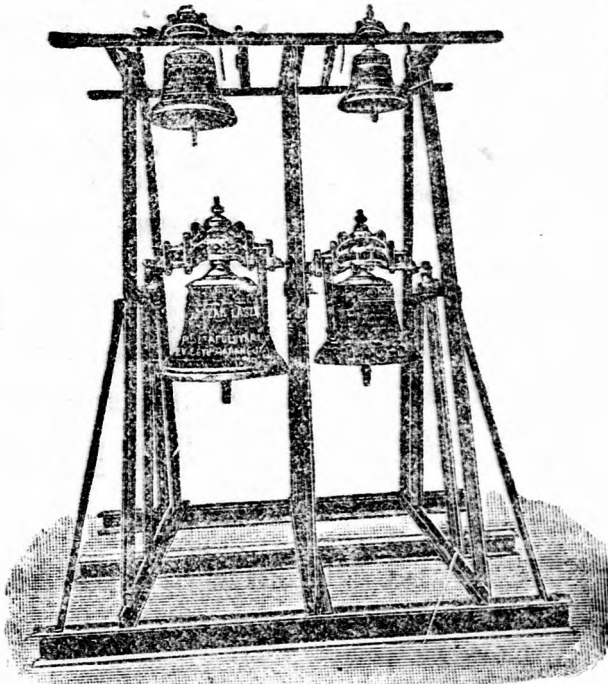
44-52

Le-késznek, tanároknak, tanítóknak, presbitereknek és egyháztalagoknak a főtitkarságtól és mellőltő ágost egyházkerületi E-nökségtől történt megálapodás alapján külön kedvezmények.

Debrecen, Piac-u. 61. sz., II. emelet.

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang-ércöntőde, harangfelszerelés és haranglábgyártás
BUDAPEST, VI, FRÁNGEPÁN-UTCA 77. SZ.
(Saját házában). A nyugati pályaudvartól induló BUR vasúti „ÖR-
HÁZ” megállóhely A) B) C) J) kocsikkal. Telefon: Lipót 913-53

Az 1900. évi párizsi világ-, 1921. és 1923. évi vas- és gépészeti kiállításokon aranyéremmel kitüntette. Számos egyházi elismeréssel és az 1925. Orsz. Kézművesipari Társulat versenyén a m. kir. korm. díszoklevéllel kitüntetve és az 1926. évi kézműipari kiállításán a m. kir. kormány által díszoklevéllel kitüntetve.

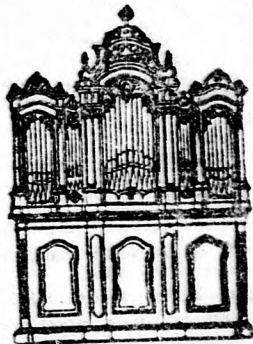
FITTLER SÁNDOR

orgona és harmónium gyára
Pesterzsébet, Határ-ut 20.

Készít:

**Új Orgonákat,
Orgonasípokát,
iskolai és templomi
Harmóniumokat.**

Javítások gyorsan, szak-
szerűen méréselt árakért
Árjegyzék esküdtetvést díjtalan

ALAPÍTTATOTT 1910-BEN

„DANKÓ” Temetkezési Vállalat

(Tulajdonos: EKLI JÓZSEF.)

**DEBRECEN,
KOSSUTH-U. 6. SZÁM.**

Telefon: nappal 322.

Telefon: éjjel 66. sz.

M. kir. Tisza István tudományegyetemi klinikák, Állami gyermekmenhely, Honvédkórház, Református árpoda,
Debrecen szabad királyi város szállítója.

TELEP ÉS KOPORSÓGYÁR: DOMB-UTCA 16. SZ.,
hol éjjel is a gyászoló közönség rendelkezésére állunk.

Olcsó árak. ♦ Szolid kiszolgálás. ♦ Előnyös fizetési feltételek. ♦ Temetéseket vidéken is vállalunk.

Debreczeni István
órás-mester
Debrecen, Péterfia-u. 8.

Speciális órák javítása
Mindennemű órák raktára.

IFJ. SZÁNTÓ JÓZSEF

papi-, úri- és egyenruhakészítő szabó cég
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY, FŐTÉR (SARJÁT HÁZ)

Számos elismerőlevél művészi, jó munkáért.
Éremkitüntetések különböző kiállításokról.

Legcélstörőbb ajándék lelkész urak részére a palást.

Cégem eddig 5000 palástot szállított s munkáért a legnagyobb hasznú és jutalom az elismerőlevelek voltak. Kérem a megrendelések hasonló ajándékrendeléseit.

Tisztelettel IFJ. SZÁNTÓ JÓZSEF, az „ORLE” szabója.

T. SZÁNTÓ JÓZSEF úrnak
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY.

Ref. egyházközségünk előjárósága fiatal s.-lelkészünket, ki ideiglenes kiküldetésének ideje alatt a hívek szeretetét nagy mértékben megnyerte, közelebbi eltávozásakor emlékül egy papi palásttal akarja megajándékozni. Az egyházi lapokból értesültünk, hogy uraságod ref. papi ruhák és palástok szolid kiállításával a lelkészek tetszését és melegegését vívta ki. Ezért felkerem, sziveskedjék engemet lehetőleg postafordultával értesíteni, körül-belül 100 korona elegendő volna-e egy szebb palástért. Még csak arra kérem, sziveskedjék figyelembe venni, hogy a palásttal egy jeles képzettségű, nemes ambíciójú, általánosan kedvelt kezdő fiatal pap érdemeit óhajtjuk jutalmazni. Vagyis inkább ezzel is arra serkenteni, hogy magát tovább képezze, fejlessze. Eppen azért óhajtunk, hogy az ilyen ajándéktárgynak alkalmas legyen úgy minőség, mint kiállítás tekintetében.

Besztercén (Erdély) 1909 szept. 15-én.

Szives üdvözléssel: Ráduly János, presbiter.

T. SZÁNTÓ JÓZSEF úrnak
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY.

Készséggel sietek kijelenteni, hogy az Ön által szállított palásttal ifjú lelkészünknek nagy örömet szereztem.

Fogadja szép munkájáért az előjáróság teljes elismerését.

Tisztelettel. Ráduly János, presbiter.

T. SZÁNTÓ JÓZSEF szabó mester úrnak
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY.

Alulírott, Szántó József úrral egy papi reverendát készítettem és azzal meg vagyok elégedve.
Debrecen, 1909 ápr. 24.

Hazafias tisztelettel: Eröss Lajos, ref. püspök

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

A háztartás, mezőgazdaság és ipar körébe vágó
összes vasárú
állandó nagy raktára.
Telefon 6.

MOST MEGJELENT egyházi, irodalmi újdonságok:

Baja Mihály: Babiloni vizek mellett . . .	Pengő	1-50
" " " Oh szép ifjúságom . . .	"	3-20
" " " Ünnepi hangok . . .	"	—50
Czeglédy Sándor: Sylvester bibliai kézikönyv. I. kötet . . .	"	2-40
Czeglédy Sándor: Sylvester bibliai kézikönyv. II. kötet . . .	"	2-40
Czeglédy Sándor: Sylvester bibliai kézikönyv. III. kötet . . .	"	2-40
Dr. Erdős Károly: Az én vallásom című kis könyvecskéje papir-kötésben . . .	"	—56
" " " Fohászok, kivonat „Az én vallásom” c. könyvecskéjéből . . .	"	—12
Fankhauser: Vasárnapi iskolai tanítások. (A bibliai történetek feldolgozása gyermekek számára, a család vallás-tanítás és vasárnapi iskolák használatára) . . .	"	14—
Hagyajjai Kiss Géza dr.: Lélek és élet. (Egyházi beszédek) . . .	"	6—
Konfirmációi emléklap, kicsi . . .	"	—06
" " " nagy . . .	"	—12
" " " anyakönyv, 1 év . . .	"	—32
" " " anyakönyvi kivonat . . .	"	—05
Kováts János: Gyalog ösvény. (Ötvenkét ifjúsági prédikáció) . . .	"	4-80
Makkai Sándor dr.: Aratás (Előadások, Ecclesia Militans, Beszédok, Feltámadunk. Művészet és Irodalom) . . .	"	6-80
Musnai László: János evangéliumának és leveleinek magyarázata . . .	"	4-80
Nagy István: Konfirmációi káté . . .	"	—20
Ravasz László: A magyar bánat . . .	"	1-20
Révész Imre emlékezete . . .	"	—40
Révész Imre élete 1826—1881. (Születésének századik évfordulóján közrebocsátja a debreceni református egyházkerület presbyteriuma) . . .	"	8—
Révész Imre: Mennyei nászdal . . .	"	2—
Soltész János: Konfirmációi káté . . .	"	—40
Szabó Imre: Mi atyánk (Tíz meditáció) . . .	"	1-50
Szabó Dezső: A magyar protestantizmus problémái . . .	"	1—
Uray Sándor: Lelkészi szolgálati napló . . .	"	4—
Vásárhelyi János: Megvigasztaltatva—vigasztalni . . .	"	7—

MÉLIUSZ KIS KÖNYVTÁR. Szerkeszti Uray Sándor.
A 10 füzet együtt 3-60 pengő.

A fenti művek kaphatók és megrendelhetők a

„MÉLIUSZ”

könyv-, papír-, írószer- és
zeneműkereskedésben

Debrecen, Ferenc József-út 26.

TELEFON: 2-70.

Postai megrendelések azonnal expedíratnak.